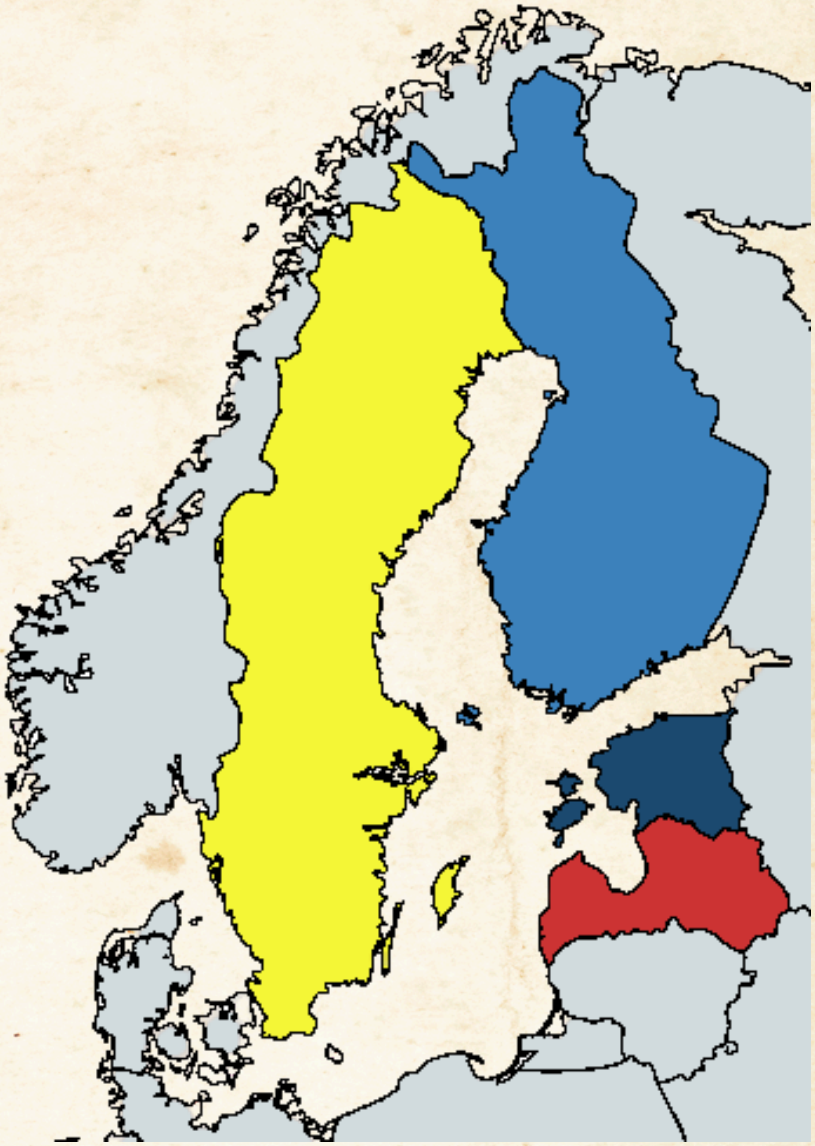

Tell Me Culture

Pohjoismaisten ja baltilaisten kulttuurien tarinoita

Johdanto

Johdantosi Pohjoismaiden ja Baltian maiden kulttuuriin

Oletko matkailija? Ohikulkija? Paikallinen harrastaja? Vai etsitkö vain seikkailua? Poikkea tämän tarinakokoelman pariin ja sukella jännittäviin tarinoihin, jotka saattavat antaa vinkkejä seuraavalle matkallesi Ruotsiin, Suomeen, Viroon tai Latviaan.

Mitä alueita täältä löytyy?

Viikinkien ja hirvien maa - **Ruotsi** - esittelee Skånen aluetta, erityisesti **Bromöllan ja Sölvesborgin**.

Suomi on tunnettu muustakin kuin kuuluisista muumipeikoistaan - tutustu **Helsingin** ja **Tampereen** lähiympäristön rikkauksiin.

Nautitessasi hiljaisuudesta ja kylpyläkeskuksista **Virossa**, älä unohda kävellä **Pärnun** retkeilyreittejä pitkin.

Mietitkö, miksi Pohjois-**Latvia** on hyvä matkakohde? Luonto, aktiivinen vapaa-aika, ruoka ja paikalliset panimot saavat sinut palaamaan **Valmieran** alueelle!

Lue tarinoita ja etsi interaktiivisia "GooseChase"-aarteenetsintäpelejä aktiviteettikirjastamme!

Sisältö

Ruotsi s. 4
Minas cloklad -suklaakauppa
Lintutorni
Iföverkenin teollisuushistoria
Bromöllan Ifö-keskuksen taidehalli Bromöllassa
Sölvesborgin silta
Sölvesborgin linnan rauniot
Tilan historia
Vibyn haikarakeskus

Suomi s. 14
Pälkäneen rauniokirkko ja Luopioisten kylä
Sarvikallio ja Vanhankylän kartano
Louhisaaren kartanon historia
Serlachius-museo
Lammassaaren historia

Viro s. 20
Raekülan rantaniitty ja Pärnujoki - Raekülan hiekkaranta
SINDI - neljän padon ja kosken tarina
Vanha Pärnu - Siimu-silta
Pärnun Soutuseura
Kivikautinen asutus Sindi-Lodja Paikusella

Latvia s. 26
Valmiermuiža
Kokmuiža
Dikļi
Mazsalaca
Strenči

Resurssit s. 32
Yhteenveto s. 36
Hankekumppanit s. 37

Ruotsi

Minas Choklad -suklaastudio

Vierailu Minas Choklad -suklaastudiolla Fjälkingessä on pakollinen kaikille suklaan ystäville, jotka haluavat löytää "uusia herkullisia tapoja nauttia kaakaosta".
Jos brittiläinen kirjailija Roald Dahl olisi tehnyt jatko-osan teokselle "Jali ja suklaatehdas", sen nimi voisi hyvinkin olla Mina ja suklaastudio – sillä talo, jossa suklaakuningatar Amina asuu, näyttää niin suloisen satumaiselta sekä sisältä että ulkoa. Siellä tuoksuvat suklaa, kaakao, pullat, praliinit, kotitekoiset leivonnaiset, vohvelit ja kodikas tunnelma.

Hyllyiltä, pöydiltä ja tiskeiltä löytyy kaikkea suklaaseen liittyvää, mitä voit kuvitella – runsaasti praliineja, suklaahippuja, “aamiaissuklaata” eli kaakaolla maistettua näkkileipää. Jopa tummasta suklaasta tehtyä sinappia.
Jos nautit lämpimän juoman paikan päällä, tarjolla on miedompia ja vahvempia ja enemmän tai vähemmän makeita suklaajuomia, kahvia ja teetä erilaisilla suklaasekoituksilla, vastaleivottuja vohveleita, kotitekoista jäätelöä, tuoreita pullia ja erilaisia suklaakakkuja.
Kaiken kaikkiaan vierailu Minan luona on kuin satumaisesta tarinasta, ilman Roaldin tarinoissa joskus esiintyvää kauhua.
Pakollinen vierailukohde kaikille, jotka pitävät suklaasta lapsellisen paljon.

Mikä on Minas Choklad -studio?

Minas Chokladstudio on yksityinen yritys, jonka toimintaan kuuluvat suklaakurssien järjestäminen, sesonkikahvilan pitäminen, festivaalien järjestäminen omissa tiloissa, tuotantokeittiöiden vuokraaminen muille elintarvikealan yrityksille ja praliinien valmistus. Suklaatehdas aloitti toimintansa vuonna 2007.

Lintutorni

Kristianstads Vattenrike on ihanteellinen paikka lintujen tarkkailuun. Merikotkia voi usein nähdä Helge-joen varrella talvella ja tuhannet kurjet lepäävät Pulkenin matkailukohteen lähellä joka kevät. Kristianstads Vattenriken ympäristössä on paljon lintutorneja. Muista ottaa kiikarit mukaan tai vuokrata ne Naturum Vattenriketin matkailukeskuksesta. Maalis-huhtikuun vaihteessa tuhannet kurjet lepäävät Vattenriketissä matkallaan pohjoisemmille pesimäalueille. Utemuseum Pulkenissa on helppo nähdä niiden tanssivan keväällä, kun ne lepäävät lennettyään Itämeren yli. Täällä voit yöpyä kosteikkoalueella ja ruokkia lintuja, kun maanviljelijöiden kylvöt ovat alkaneet. Pulken on luonnonsuojelualue Helge-joen varrella, Yngsjön länsipuolella itäisessä Skånessa.
Kurjet kokoontuvat sinne yöpymään iltaisin maalis-huhtikuussa. Kurkia ruokitaan ajoittain Pulkenin pellolla. Silloin kurkia voi nähdä pellolla sekä päivällä että illalla. Reki on yksi Vattenriketin vierailukohteista ja siellä on suuri lintutorni, joka toimii myös ulkoilmamuseona.

Kevät

Kurkien suuri määrä saapuu keväällä maalis-huhtikuun vaihteessa. Se vaihtelee hieman säästä ja tuulesta riippuen. Muutamia alueelle pesiviä kurkia saapuu jo helmikuussa. Kurkipäivänä, 25. maaliskuuta, kurjet ovat yleensä täällä. Jos kurkien saapuminen osuu samaan aikaan kevätkylvöjen kanssa, kurkia ruokitaan Pulkenin ulkoilmamuseon pellolla. Silloin ne pysyvät poissa vastakylvetyiltä pelloilta ja ovat helposti nähtävissä kaikille, jotka haluavat nauttia spektaakkelista.

Syksy

Syksyn alussa kurjet lentävät etelään. Vattenriketissä taukoa istuskellen pitäviä ihmisiä on vähemmän kuin keväällä. Syksyllä kävely alueella ei aiheuta yhtä paljon vahinkoa maataloudelle. Siksi kurkia ei ruokita syksyllä. Syksyllä lepoa tekevien kurkien määrä on kuitenkin lisääntynyt alueella viime vuosina. Ne syövät pääasiassa jäteviljaa puintipelloilla, mutta myös vastakylvetyille viljapelloille ja korjaamattomille perunapelloille on aiheutunut tuhoja.

Iföverkenin teollinen historia

Alueen geologia on tarjonnut mahdollisuuksia pronssikaudelta lähtien keraamisten tuotteiden valmistamiseen savesta ja kalkkikiven louhimiseen sekä maatalouden että teollisuuden tarpeisiin. 1800-luvun lopulla Ruotsin yliopistoista lähetettiin geologeja kartoittamaan esiintymiä ja Skånessa osoittautui olevan suuria savi- ja kalkkikivivaroja, joita voitiin käyttää teollisessa toiminnassa. Tällaisia esiintymiä löydettiin muun muassa Ivöniltä ja tämä aloitti teollisen aikakauden Bromöllassa. Iföverkenin teollisuushistoria voidaan jakaa eri aikakausiin vuodesta 1887 nykypäivään ja se on dokumentoitu Iföverkenin teollisuusmuseossa ja tällä verkkosivustolla.

Iföverkenin teollisuusmuseo

Iföverkenin teollisuusmuseo avattiin vuonna 1996 ja se esittelee myllyn historiaa sen perustamisesta vuonna 1887 nykyiseen muotoonsa. Museossa esitellään käytettyjä työmenetelmiä ja valikoima eri aikakausina tuotettuja tuotteita. Museon vieressä on keramiikkapaja, jossa taiteilijat työskentelevät yhteistyössä museon kanssa herättääkseen historiallisen tuotantoprosessin osia eloon. Osa museosta toimii myös näyttelytilana vaihtuville taidenäyttelyille.

Ivö Klackin ulkoilmamuseo

Ivö Klack tarjoaa elämyksiä sekä nuorille että vanhoille. Täällä voit nauttia metsän rauhasta, järven sinisestä hohteesta tai näkymistä Klackenin huipulta. Ivö Klackilla on myös jännittävä teollisuushistoria, johon kuuluu kalkkikiven ja kaoliinisaven louhinta suuren osan 1900-lukua. Louhoksessa voit etsiä kaivostoiminnan yhteydessä löydettyjä merieläinten fossiileja. Syventääksesi kokemustasi Ivö Klackin luonnonsuojelualueesta, voit tutustua alueen ulkoilmamuseoon. Luonnonsuojelualueen polkujen varrella voit osallistua louhoksen historiaan, oppia lisää kasvi- ja eläinelämästä sekä tehdä aikamatkan maatilan aikaan.

Bromölla

Kaksi Scanisaurus-jättiläisliskoa ovat levänneet Bromöllan aukiolla 50 vuotta. Kauan sitten Bromöllan alueella eli joutsenkaulaliskoja. Tämä tieto antoi Gunnar Nylundille – kuvanveistäjälle, joka oli Bromöllassa tekemässä taideteosta kaupungintalolle – idean aukiolle sijoitettavasta kivisestä suihkulähteestä, joka esittäisi kahta joutsenkaulaliskoa.

Fossiilien metsästys Skånen koillisosassa

80 miljoonaa vuotta sitten, kun dinosaurukset olivat vielä elossa, jättimäiset merimatelijat uivat Bromöllan nykyisen sijainnin valtameressä. Siksi niiden ja muiden merieläinten luurankoja voi löytää maan alta. Miljoonien vuosien takaisten eläinten fossiilien löytäminen voi olla vaikeaa – mutta ei Bromöllasta. Se on eniten Ruotsin dinosauruksia sisältävä alue ja löydät alueelta ainoan kenttäaseman, joka on avoinna opastetuille kierroksille.

Pidätkö dinosaurusten, matelijoiden ja fossiilien tutkimisesta? Bromölla on oikea paikka vierailla! Täällä voit ryhtyä fossiilienmetsästäjäksi yhdeksi päiväksi ja löytää omia, 80 miljoonaa vuotta vanhoja fossiilejasi. Aseman ollessa avoinna, asiantunteva fossiiliopas auttaa sinua määrittämään löytöjesi lajit.

Fossiilienetsintäkierros alkaa vierailulla Merilohikäärmeiden talossa – näyttelyssä, jossa esitellään Bromöllasta löydettyjen fossiilien määrää. Täällä voit oppia lisää merimatelijoista – merilohikäärmeistä, dinosauruksista, haista ja monista muista tuolloin eläneistä eläimistä. Esittelyn jälkeen ajamme kenttäasemalle fossiilienetsintään. Ämpäri ja lapio kädessäsi pääset etsimään omia fossiilejasi – ja asiantunteva opas auttaa sinua määrittämään löytämiesi fossiilien lajit.

Liitukaudella

Noin 80 miljoonaa vuotta sitten ympäristöämme peitti kuuma ja matala meri, joka muistutti hyvin paljon saaristoa. Pieni osamme maailmaa sijaitsi tuolloin suunnilleen nykyisen Välimeren alueella.

Usein jättimäiset dinosaurukset kuljeskelivat maalla ja taivas oli täynnä lentoliskoja ja tuon ajan lintuja. Meri kuhisi elämää. Silmiinpistävimpiä olivat tietenkin suuret merimatelijat – merilohikäärmeet.

Tämän ajanjakson jäänteet, jotka todistavat tämän meren asukkaista, ovat säilyneet jalkojemme alla laajassa yhtenäisessä kalkkikivikalliossa, jota kutsutaan Kristianstadin altaaksi.

Näyttely

Näyttelymateriaalit on kerätty Bromölla-Kristianstadin alueelta noin 25 vuoden aikana.Tavoitteena on ollut tuottaa näyttely, joka olisi viihdyttävä, selkeä ja kiinnostava yleisölle.

Ifö Centerin taidehalli Bromöllassa

Ifö Centerin taidehalli on taidenäyttelytila Bromöllassa Etelä-Ruotsissa. Se on osa Ifö Center-keskusta, johon kuuluu myös kulttuurikeskus, kauppoja ja muita yrityksiä. Taidegalleria on paikka, jossa taiteellisia teoksia ja näyttelyitä esitellään yleisölle. Galleria voi esitellä laajan valikoiman taidemuotoja, kuten maalauksia, veistoksia, valokuvia, installaatioita ja paljon muuta. Taidegallerian tavoitteena on edistää taiteilijoita ja heidän teoksien näkyvyyttä sekä tarjota kulttuuritila, jossa yhteiskunta voi olla vuorovaikutuksessa taiteen kanssa taidetta vaalien. Hankkeella on käytössään 43 000 m² vanhassa keramiikkatehtaassa, ja se on avannut aiemmin täysin suljetun Iföverkenin teollisuusalueen kulttuurille ja matkailulle. Kollektiivi rakentaa kaiken itse ja järjestää kursseja, työpajoja ja opastettuja kierroksia. Tehtaan julkisivuille on vähitellen syntymässä maailmanluokan ulkoilmagalleria, jossa on esillä kansainvälisesti tunnettujen katutaiteilijoiden teoksia. Käsityöläisille ja ammattitaiteilijoille on tarjolla eri erikoisalojen yhteisiä työpajoja. Tarjolla on myös kaksi taiteilijaresidenssiohjelmaa. Ifö Center pyrkii edistämään ideoita, odottamattomia kohtaamisia, kokemuksia ja rakentavia yhteistyövaikutuksia.

Ifö Centerin ulkogalleria koostuu jättimäisistä muraaleista ja kansainvälisesti tunnettujen katutaiteilijoiden teoksista vanhoissa tehdasrakennuksissa ja Bromöllan keskustassa. Ulkogalleria aloitti toimintansa vuonna 2014 ja sitä on sittemmin laajennettu vuosittain! Galleriassa on myös Gunnar Nylundin Scanisaurus-suihkulähde, joka on koristanut Ifotorgetia vuodesta 1971.
Useimmissa teoksissa on QR-koodit, joita voit skannata saadaksesi lisätietoja teoksesta ja taiteilijasta sekä kulissien takaa -kuvia luomisprosessista!

Sölvesborgin silta

Arkkitehtoninen mestariteos meren rannalla

Kuin kimalteleva nauha veden yli, Sölvesborgin upea kävely- ja pyöräilysilta ulottuu historiallisen keskustan ja modernin Ljungavikenin kaupunginosan välille. Vaikuttavat 756 metriä pitkä silta ei ole ainoastaan yksi Euroopan pisimmistä laatuaan, vaan siitä on tullut myös rakastettu maamerkki, joka houkuttelee kävijöitä läheltä ja kaukaa.

Vuonna 2013 tapahtuneista vihkimisistään lähtien silta on muuttunut joksikin muuksi kuin vain kulkuväyläksi. Innovatiivinen muotoilu ja valaistus, joka palkittiin toisella sijalla Ruotsin valaistuspalkinnossa vuonna 2014, ovat tehneet siitä yhden maan mielenkiintoisimmista silloista. Hämärän laskeutuessa rakennelma muuttuu valaisevaksi taideteokseksi, joka heijastuu alla olevaan veteen. Tämä aihe on tallennettu lukemattomiin Instagram-kuviin ja jaettu ympäri maailmaa.

Sölvesborgin silta postimerkkinä

PostNord julkaisi 17. maaliskuuta 2016 postimerkkivihkon, joka sisälsi kuvia viidestä eri ruotsalaisesta sillasta. Yksi niistä oli Sölvesborgin silta. Suunnittelu: Bertil Skov Jørgensen Kaivertaja: Lars Sjööblom

PostNord kirjoittaa siltojen valinnasta seuraavaa: "Leima-aiheiksi valitut viisi siltaa edustavat useita eri aikakausia, rakennustekniikoita ja arkkitehtonista suunnittelua. Siltojen rakentamiseen on aina liittynyt suuria haasteita. Ennen kuin rauta, teräs ja betoni alkoivat hallita materiaaleja, sillat rakennettiin kivestä ja puusta. Ennen suunnittelijoiden oli myös pakko turvautua suuriin marginaaleihin lujuuden varmistamiseksi, mutta nykyisten tietokoneohjelmien avulla siitä tulee tarkempaa ja sirompaa .

Jäätelölaiva satamassa

Sillan ympäristöstä on kehittynyt suosittu virkistysalue, jossa paikalliset ja vierailijat kohtaavat. Sillanpään kutsuvalla puisella kannella voit istahtaa alas termoskahvin kanssa ja nauttia näkymistä veden ja rikkaan linnuston yli. Niille, jotka kaipaavat jotain herkullista, on kätevästi sijoitettu jäätelölaiva, jossa tarjoillaan paikallisia herkkuja, kuten sillivoileipiä, sekä virkistävää jäätelöä.

Linnan rauniot Sölvesborgissa

Sölvesborgin historiallinen ylpeydenaihe on 1200-luvulta peräisin olevan linnan rauniot. Se on ollut aikoinaan Itä-Tanskan suurin ja tärkein keskiaikainen linnoitus.

Nykyään linnanrauniot ja kaunis linnanpuisto ovat ehdottomasti vierailun ja kävelyn arvoisia! Vanha linna oli ylivoimaisesti suurin ja tärkein keskiaikaisista linnoituksista Itä-Tanskassa ja loi aikoinaan edellytykset laajalle kaupankäynnille. Vuonna 1332 Tanska menetti Skånen maat Ruotsille. Tanskan Valdemar Atterdag liitti maan jälleen keskusvallan alle ja vuonna 1360 Sölvesborg liitettiin jälleen osaksi Tanskan valtakuntaa.

Sölvesborgin linnan rakentaminen aloitettiin 1200-luvulla, mutta sen kukoistuskausi alkoi vasta noin vuonna 1360.
Vuonna 1452 Karl Knutsson poltti linnan ja vuosina 1525–1526 siitä tuli Sören Norbyn pakopaikka hänen merirosvoretkiensä aikana.
Vuonna 1564 linnan sotilaallinen merkitys oli käytännössä ohi.
1600-luvulla ytimestä tuli louhos ja noin vuonna 1750 linna oli raunioina.
Nykyaikana arkeologit ovat löytäneet raunioista eläinten luita ja viljaa, mikä antaa heille mahdollisuuden kartoittaa, mitä ihmiset söivät ja mitkä eläimet elivät heidän kanssaan linnassa.

Kartanon historia

Keskiajalta nykypäivään

Trolle Ljungbyn maalla sijaitsevat kiinteistöt ovat pitäneet tilan merkityksellisenä ja kukoistavana ajan saatossa. Tilan luonne on muuttunut vuosisatojen aikana. Ei vain omistajuuden, vaan myös rakennusten rakentamisen ja kansallisuuden vaihtumisen kautta. Linna ei ole aina näyttänyt samalta kuin nykyään, mutta se on aina ollut siihen liittyvien toimintojen keskipiste. Toiminnan kehittyminen ajan mittaan on luonut perustan, jonka varaan linna rakentuu. Ajan myötä linnasta on tullut myyttien ja kansantarinoiden kohde. Lue lisää linnan historiasta täältä.

1900-luvulta nykypäivään

Nykyään Trolle Ljungby on edelleen Wachtmeisterin suvun yksityisomistuksessa eikä ole avoinna yleisölle. Kuuluisat sarvet ja torvet ovat kuitenkin esillä linnan ikkunassa joka keskiviikko ja lauantai 1. kesäkuuta – 31. elokuuta välisenä aikana. Näinä aikoina vierailijat ovat tervetulleita tutustumaan myös puutarhoihin.

Riistakauppa – Viltboden

Myymälästä löydät valikoiman kartanon riistaa ja paikallisia tuotteita. Riistaan kuuluu muun muassa fasaania, sinisorsaa, hanhea, villisikaa, kuusipeuraa, saksanhirveä ja muflonia. Riistapalojen lisäksi löydät myös grillimakkaroita, olutmakkaraa ja salamia sekä kauden mukaan valmistettuja savustettua sianlihaa valmiina grillattavaksi.

Kaikkea Trolle Ljungbyn tilalla kaadettua riistaa kohdellaan kunnioittavasti. Rekisteröidyssä riistateurastamossamme kaikki liha käsitellään, ripustetaan, paloitellaan ja pakataan. Paikalliset yrittäjät valmistavat jatkojalosteet, kuten kuuma- tai kylmäsavustuksen. Riistakauppa on myös henkilökunnan kokoontumispaikka, ja se lisää paljon yrityksen yhtenäisyyttä ja kulttuuria.

Vibyn haikarakeskus

Vibyn haikarakeskuksessa sijaitsi useiden vuosien ajan yksi Skånen haikaraprojektin kasvatusaitauksista. Aitauksessa kasvatetut haikarat pesivät nykyään vapaasti tilan rakennuksissa ja vanhan aidan katolla. Haikarat aloittavat pesimisen jo huhtikuun alussa pesänrakennuksella ja parittelulla. Tähän aikaan voi usein kuulla haikaroille ominaisen ääntelyn kaikuvan pihalla. Poikaset kuoriutuvat toukokuussa noin 30 päivän haudontajakson jälkeen. Hieman alle kymmenen viikon kehityksen jälkeen “suurkuninkaalliset” ovat valmiita lentoon.
Skånen haikaroiden projekti alkoi vuonna 1989 ja päätavoitteena on, että haikarasta tulisi jälleen osa ruotsalaista lintumaailmaa. Nykyään Skånessa on sekä pesimäaitauksia että vapaana eläviä lintuja. Vibyssä on ollut haikaroita vuodesta 1993 lähtien. Joskus muut projektihaikarat tulevat käymään ja pari kertaa on käynyt villihaikara, joilta yleensä puuttuvat renkaat jaloista.
Vapaasti pesivien lintujen poikaset saavat elää vapaina. Tavoitteena on, että ne palaavat aikuisina pesimään ja näin syntyy luonnonvarainen haikarapopulaatio.

Haikarahistoria

Haikarakeskus on vierailukohde Kristianstadin vesikunnassa ja osa haikaraprojektia. Nykyään varsinaista haikara-aitausta ei enää ole, mutta useita vapaasti lentäviä haikaroita pesii katoilla.
Joka vuosi odotetaan innolla höyhenpeitteisten ystävien paluuta pesimään alueen maille. Paikalliset ovat ylpeitä saadessaan olla osa niiden elinympäristöä ja he tekevät kovasti töitä varmistaakseen haikaroille turvallisen ja viihtyisän paikan pesien rakentamiseen. Paikalliset ovat iloisia saadessaan haikarat naapureikseen ja voidessaan edistää lajin säilymistä ja hyvinvointia.

Suomi

Pälkäneen rauniokirkko ja Luopioisten kylä

Pälkäneen rauniokirkko, joka tunnetaan myös Pyhän Mikaelin kirkkona, on keskiaikaisen harmaakivikirkon raunio Onkkaalan pitäjässä Pälkäneellä. Arvioiden mukaan kirkko suunniteltiin ja rakennettiin vuosien 1495 ja 1505 välillä. 1500-luvun uskonpuhdistuksen aikana kirkon koko sisätilat kunnostettiin. Pyhimysten kuvat poistettiin ja kirkkoon saatiin saarnastuoli, penkit ja parvekkeet. Ulkopuoli kuitenkin pysyi suurelta osin muuttumattomana. Suuren Pohjan sodan Kostianvirran taistelun aikana kirkko tuhoutui lähes täydellisesti. 1740-luvulle tultaessa sen hiekkaiselle maalle rakennetut perustukset olivat alkaneet painua, mikä aiheutti halkeamia seiniin. Pälkäneen uuden kirkon valmistuttua vuonna 1839 vanha kirkko hylättiin. Vuoden 1890 myrsky romahdutti katon.
Raunioituneesta tilasta huolimatta kirkossa on pidetty jumalanpalveluksia 1920-luvulta lähtien. Kirkossa aiemmin sijainneet puiset veistokset Pyhästä Lauruksesta ja Pyhästä Olavista siirrettiin Kansallismuseoon. Vuonna 1949 kirkonpihalla paljastettiin kirjapainaja Daniel Medelplanille omistettu muistomerkki.
Kirkko ja sen ympäristö olivat Pälkäneen taistelun, joka tunnetaan myös nimellä Kostianvirran taistelu, tapahtumapaikkana. Taistelussa amiraali Fjodor Apraksinin johtama Venäjän armeija kohtasi kenraali Carl Gustaf Armfeldtin johtamat ruotsin-suomalaiset joukot. Vaikka venäläiset voittivat, kenraali Armfeldt onnistui vetämään joukkonsa rauhanomaisesti pois.
Pälkäneen kunnassa sijaitsevassa Luopioisten kylässä sijaitsee Luopioisten kotiseutumuseo. Alun perin lainaviljavarastona toiminut maatilarakennus muutettiin museoksi 1950-luvulla. Entinen hämärä, kaksikerroksinen varastorakennus kunnostettiin viehättäväksi kolmikerroksiseksi museotilaksi. Museon kokoelma ulottuu rautakaudelta 1970-luvulle ja suurin osa esineistä on peräisin 1800-luvulta ja 1900-luvun alkupuolelta. Vanhimpiin esineisiin kuuluvat kivikirveet 1800- ja 1600-luvuilta eea. Monipuoliset näyttelyt sisältävät kaikkea historiallisista lääkintätyökaluista, kuten kiristyssiteistä, arkipäiväisiin esineisiin, kuten hammastikkuihin.

Sarvikallio ja Vanhankylän kartano

Tuusulanjärven länsipuolella sijaitseva Sarvikallio on ollut suosittu näköalapaikka vuosisatojen ajan. Se on ympärivuotinen kohde, jossa vierailijat voivat nauttia piknikistä upeissa järvimaisemissa. Jyrkänne kohoaa 25 metriä vedenpinnan yläpuolelle ja vastarannalla näkyvät vanhat huvilat muistuttavat alueen kulttuurihistoriasta. Jyrkänteen huipulla on luonnonsuojelualue, jossa on nuotiopaikka, liiteri ja ekokäymälä. Kävelyreittejä johtaa sekä jyrkänteelle että alas järvenrantaan ja lähimmälle pysäköintialueelle (Sarvikalliontie 35) on 600 metrin matka suoraa soratietä pitkin. Pidempää seikkailua varten 3,7 km pitkä Seitteli-reitti mutkittelee alueen metsien ja kulttuurimaisemien läpi. Sarvikalliolle pääsee jopa sup-laudalla tai veneellä.

Sarvikallio oli tärkeä retkikohde Tuusulan taiteilijayhteisölle 1860-luvulta 1940-luvulle ja siellä on syntynyt monia historiallisia maalauksia. Suomen taiteen kultakaudella taidemaalarit Venny Soldan-Brofeldt, Pekka Halonen ja Eero Järnefelt maalasivat usein Tuusulanjärven maisemia Sarvikalliolta. Sarvikallio toimi myös taiteilijayhteisön piknik-paikkana kesäisin. Maalareiden lisäksi Tuusulanjärven sosiaaliseen taiteilijayhteisöön kuuluivat säveltäjä Jean Sibelius vaimoineen sekä kirjailija Juhani Aho. He asuivat ja työskentelivät Tuusulanjärven ympäristössä jakaen ideoita, tehden yhteistyötä ja ammentaen inspiraatiota luonnosta.

Lähellä, noin 7 kilometriä Järvenpään keskustaan päin, Vanhankylän niemellä sijaitsee Vanhankylän kartano, jossa sijaitsee viihtyisä kahvila – täydellinen paikka kahvitauolle pyöräretken lomassa. Kartano on peräisin 1600-luvulta, jolloin Nils Stålhana osti paikalliset maatilat perustaakseen kartanon. Stålhanin suku hoiti Vanhankylän kartanoa lähes 200 vuoden ajan vaihtelevalla menestyksellä. Myöhemmin kartanon portaille vauvana hylätystä Johan Henrik Åströmistä tuli sen omistaja. Hän oli itse asiassa kartanonomistajan biologinen lapsi, syntynyt suhteesta naisen kanssa, joka myöhemmin muutti pois kylästä. Hän sai päärakennuksen valmiiksi vuonna 1852 yhdessä vaimonsa Wilhelmiina Tallgrenin kanssa juuri ennen heidän häitään.

Heidän tyttärensä Anna Natalia hoiti myöhemmin kartanoa. Hän opiskeli sairaanhoitajaksi ja tunsi yrttien lääkinnällisen käytön. Hän hoiti sekä eläimiä että ihmisiä, perusti raittiusyhdistyksen ja esiintyi teatteriesityksissä yhdistyksen näyttämöllä.

Nykyään kartanossa toimii kahvila ja viereisessä rakennuksessa Pytingin käsityöläisten puoti. Vanhankylänniemen luontopolku alkaa Vanhankylän kartanolta. Lähistöllä sijaitsee myös paikallinen kesäteatteri.

Louhisaaren kartanon historia

Louhisaaren kartanon historia on tiiviisti kietoutunut sen omistajasukujen, Mannerheimien ja Flemingien, historiaan. Kartanoa hallitsi pitkään Flemingin suku, joka sai sen haltuunsa avioliittojen kautta.

Tunnetuimpia Flemingejä olivat valtioneuvos Herman Persson Fleming, joka toimi Suomen kenraalikuvernöörinä 1500-luvulla ja hänen pojanpoikansa, valtakunnanneuvos, Tukholman kenraalikuvernööri ja amiraali Clas Larsson Fleming.

Clas Flemingin poika, amiraali ja Suomen kenraalikuvernööri Herman Classon Fleming (1619–1673), rakennutti Louhisaaren linnan kartanolle vuonna 1655. Kartano edustaa varhaisruotsalaista barokkityyliä, jota on Suomessa vain vähän. Suuren Pohjan sodan aikana Louhisaaren linna oli lähes hylätty, mutta 1700-luvulla Flemingit entisöivät kartanon. Vuonna 1795 entisöity kartano siirtyi Mannerheimin suvun haltuun.

Mannerheimien sukuun kuuluivat kreivi, kuvernööri ja hyönteistutkija-liikemies. Tunnetuin kartanon asukkaista on Carl Gustaf Emil Mannerheim, myöhemmin Suomen presidentti ja marsalkka, joka syntyi Louhisaaressa 4. kesäkuuta 1867. Hän vietti onnellisen lapsuuden kartanossa yhtenä seitsemästä sisaruksesta. Lopulta, kuten Flemingit ennen heitä, Mannerheimit joutuivat myymään kartanon ylellisen elämäntapansa aiheuttamien velkojen vuoksi.

Kartano ja läheinen Askaisten kirkko edustavat Suomen historiaa Ruotsin suurvallan aikana. Aatelisto nautti loistosta, kun taas tavallinen kansa kärsi nälänhädästä ja asevelvollisuudesta. Nykyään kartanon etupihalle johtaa pitkä, koivuilla reunustettu tie, jonka Carl Gustaf Emil Mannerheimin isoäiti Vendla Sofia Mannerheim on istuttanut. Puutarhan takaosassa seisoo antiikin pientä palatsia muistuttava rakennus, joka oli alun perin Mannerheimin isoisän yksityinen rantakylpylä, joka myöhemmin muutettiin majataloksi.

Kartano on täynnä epätavallisia ja historiallisia yksityiskohtia. Biedermeier- ja uusrokokoohuonekalut kuuluivat Mannerheimin suvulle. Portaikko on erityisen tukeva ja vaikuttava. Kartanon seiniä koristavat upeat maalaukset, jotka heijastavat omistajien rakkautta taiteeseen. Suuri sali upeine kattomaalauksineen on yksi aikansa ylellisimmistä juhlasaleista Suomessa.

Askaistenin kirkko sijaitsee Louhisaaren kartanon lähellä, joka sekin rakennettiin Ruotsin suurvaltakaudella 1600-luvulla. Kirkon viereen rakennettiin kellotorni vuonna 1779. Nykyinen ulkoasu on peräisin kenraalikuvernööri Herman Flemingin vuonna 1653 teettämästä peruskorjauksesta. Kirkon historia on läheisesti sidoksissa Louhisaaren kartanon omistajasukuun, sillä se rakennettiin alun perin kartanon kappelikirkoksi.

Serlachius-museot

Mäntän (Mänttä-Vilppula) Serlachius-museot juontavat juurensa G. A. Serlachiuksen yrittäjätarinaan. Hän perusti vuonna 1868 Mäntän ensimmäisen sellutehtaan ja rakensi ajan myötä metsäteollisuusimperiumin, johon kuuluivat sahat sekä paperi- ja kartonkituotanto.

1900-luvun alkupuolella Gösta Serlachiuksen (hänen veljenpoikansa) johdolla liiketoiminta oli kasvanut merkittävästi ja Göstasta tuli myös intohimoinen taiteen mesenaatti. Vuonna 1933 hän perusti Gösta Serlachiuksen taidesäätiön hallinnoimaan kokoelmaa, josta tulisi yksi Suomen tärkeimmistä yksityisistä taidekokoelmista.

Säätiön kartano, Joenniemen kartano (yleisesti ”Serlachiuksen kartano” tai ”Taidemuseo Gösta”), valmistui vuonna 1935 arkkitehti Jarl Eklundin suunnittelemana Gösta Serlachiuksen yksityisasunnoksi. Vuonna 1945 kartanon ensimmäinen kerros avattiin museoksi ja vuoteen 1984 mennessä koko rakennus oli muutettu näyttelykäyttöön. Vuonna 2014 rakennukseen lisättiin palkittu puupaviljonkisiipi, joka laajensi merkittävästi näyttelytiloja ja palveluita (ravintola, festivaalisali, kauppa, konservointitilat).

Serlachiuksen kartanon (Joenniemen) ympäristön puistossa Melasjärven rannalla on ollut veistoksia 1930-luvulta lähtien osana suunniteltua maisemaa. Monet teoksista ovat Harry Kivijärven kokoelmasta.

Toinen museokohde on G. A. Serlachius Oy:n entinen pääkonttori (“Museo Gustaf”), rakennettu vuonna 1934 Mäntän keskustaan (klassismi/funktionalismi, arkkitehdit Valter & Bertel Jung), joka avattiin museona vuonna 2003.

Nykyään Serlachius-museoissa on noin 10 000 taideteosta, jotka yhdistävät Suomen kultakauden mestariteoksia, eurooppalaisia vanhoja mestareita ja nykytaidetta sekä kulttuurihistoriallisia kokoelmia, jotka dokumentoivat Serlachiuksen sukua, yrityksen historiaa ja paikallista Mäntän perintöä.

Lammassaaren historiaa

Lammassaari on osa Viikin–Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualuetta ja suosittu Helsingin kaupungin omistama virkistyssaari. Alueen linnusto ja kasvillisuus ovat suojeltuja.
Vuonna 1883 perustettu Koitto ry hallinnoi saarta ja omistaa siellä sijaitsevat suuremmat, historialliset rakennukset. Vuonna 1905 rakennettu Pohjolan Pirtti on vuokrattavissa tapahtumiin, kun taas vuonna 1904 rakennettua Lepolaa kunnostetaan parhaillaan. Nykyään saarella on noin sata pienempää yksityisomistuksessa olevaa kesämökkiä. Alue on edelleen hyvin luonnonläheinen.
Koitto ry:n perusti kansanedustaja, tohtori Aksel August Granfelt. Granfelt kirjoitti sanomalehtiin ja kannatti täydellistä raittiutta alkoholista. Raittiusseuran perustivat yliopisto-opiskelijat, jotka halusivat perustaa paikallisosaston Kohtuullisuuden Ystävät -nimiselle valtakunnalliselle yhdistykselle Helsinkiin. Ajan myötä Koitosta tuli osa kasvavaa työväenliikettä. Raittiustoiminnan lisäksi järjestö järjesti opintopiirejä, naisten ja nuorten osastoja, kirjaston, urheiluseuran ja jopa puoluetoimintaa. Politiikan lisäksi Koitto keskusteli myös siitä, oliko sopivaa isännöidä näytelmiä tai tansseja tapahtumiensa aikana. Lopulta Lammassaareen perustettiin teatteriryhmä, joka loi perustaa Helsingin kaupunginteatterille.
Kävelyreitit ja pitkospuupolut yhdistävät saaren lähisaariin, ja kesällä lampaat laiduntavat vapaasti saarella.
Lintujen ystävät voivat tarkkailla alueen monimuotoista lintulajistoa, kuten merikotkaa ja amerikanhaapanaa. Alkuperäisen Lammassaaren lintutornin viereen on rakennettu uusi kuvaus- ja tarkkailukoju Vanhankaupunginlahden linnustoisten vesien rannalle. Kojuun pääsee pitkospuupolkua pitkin ja siellä on istumapaikkoja noin 40 hengelle sekä tietoa paikallisista lintulajeista.

Viro

Raekülan rantaniitty

Koko Raekülan ranta on avara, ja siellä on viihtyisiä, pehmeitä ruohopolkuja. Se on samalla kohde romantikoille sekä seikkailunhaluisille.
Rantaruovikko on pesimä- ja levähdyspaikka ruovikkolinnuille - erilaisille kertuille, partatiaisille ja hempoille. Myös sorsia voi tavata lammilla. Täällä, kuten muuallakin ruovikon yläpuolella, voi nähdä haarapääskyjä ja pääskyjä pyydystämässä hyönteisiä. Rannikon harmaalokit, selkälokit, peurat ja kalalokit lepäävät usein ruovikossa. Punanokkaiset merihaikarat etsivät ravintoa matalasta vedestä.
Raekülan lintutornista on mahdollista tarkkailla keväällä ja kesän ensimmäisellä puoliskolla niityllä ruokailevia ja pesiviä lintuja. On hyvä, jos mukana on kiikarit tai kaukoputki. Tornista voi nähdä harmaahaikaran, länsirantahaukan, merikotkia, niittykirvisiä, keltavästäräkkejä sekä erilaisia punajalkavikloja. Tornista näkyvät myös joella levähtävät linnut ja eläimet.
Kaikista Pärnun lintutorneista saa hyvän yleiskuvan keväällä rannikon yli muuttavista linnuista. Lintutorneissa on myös infotauluja, jotka esittelevät yleisimmin tavattavia lintulajeja.
Rantaniitty on nykyään osa luonnonsuojelualuetta.

Pärnu-joki - Raekülan hiekkaranta

Hiekkaranta on pääasiassa uimapaikka, ja sitä on käytetty kaikkina aikoina. Nyt rannalle pääsee tunnelin kautta. Paikka on viihtyisä – puut tarjoavat varjoa ja kokonaisuudessaan hiekkainen, aurinkoinen alue.
Pärnun joki on yksi Viron suurimmista joista – se on 144 km pitkä järvestä Roosna-Alliku Allikajärven suulle ja jopa 300 metriä leveä alaosissaan Pärnun kaupungissa. Pärnun joki on muinaisen vesireitin osa, jolla on ollut lukuisia vanhoja asutuksia (vanhimmat Pullin kylässä noin 11 000–10 000 vuotta sitten). Joki ilahduttaa nykyään asukkaita ja turisteja kulkemalla pitkän matkan lahden rannan suuntaisesti ennen mereen laskeutumistaan, ja aiemmin se virtasi suoraan mereen nykyisen Raekülan alapuolella.

SINDI - neljän padon tarina

Tehtaan sijaintia entisaikaan valittaessa tärkeintä oli padon rakentamiseen tarvittava vesimäärä. Ensimmäinen torni valmistui vuonna 1834 ja oli 2,2 metriä korkea. Toinen pato valmistui vuonna 1883 ja romahti vuonna 1919 jäiden liikkeen aikana. Kolmas pato valmistui vuonna 1922 vuodessa. Se on 3,4 metriä korkea ja 200 metriä pitkä. 4 metriä korkea ja 151 metriä pitkä pato valmistui vuonna 1977. 4,3 metriä korkea ja 151 metriä pitkä pato valmistui lähes kolmessa vuodessa. Tälle padolle rakennettiin myös 15 askelman ja 65 metriä pitkät kalaportaat, mutta ne eivät toimineet. Pato purettiin vuonna 2018.

Kosket

Ennen tehtaan perustamista Sindin paikalla virtasi koski. Vuonna 2019 ympyrä sulkeutui ja Sindissä on jälleen koskia. 1990-luvulla padolla ei enää ollut varsinaista käyttötarkoitusta ja kalakannat hupenivat. Näin alkoi Sindin padon purkamistarina, jossa on monia asianosaisia sekä padon suojelijoiden että sen purkajien puolella. Nykyään merimetsojen aiheuttamasta kalakantojen tuhoamisesta raportoidaan usein televisiossa. Helmikuussa 2015 Viron valtio osti padon; syyskuussa 2018 purkutyöt aloitettiin ja 130 metrin koski valmistui elokuuhun 2020 mennessä.

Vanhan Pärnun Siimu-silta

Ensimmäinen silta Pärnun joen yli rakennettiin vuonna 1803. Paikalliset kauppiaat johtivat kelluvan ponttonisillan (tunnetaan myös nimellä "nahkasilta") rakentamista.
Pari vuosikymmentä myöhemmin rakennettiin Sauga-joen yli samanlainen silta, joka tunnetaan myös nahkasiltana. Sitä kutsuttiin Siimu-sillaksi lähellä sijaitsevan Siimu-kestikievarin mukaan. Ennen joensuun syventämistä jokea ylitettiin jopa hevoskärryillä laskuveden aikaan ja talvisin. Sillan rakentaminen Pärnu-joen yli merkitsi suoran tien alkua Tallinnaan.
Uusi teräsbetoninen kaarisilta avattiin 6. elokuuta 1937. Silta ei kuitenkaan kestänyt kauan – se räjäytettiin 23. syyskuuta 1944 yhdessä Pärnun pääsillan kanssa. Betonisillan tilalle rakennettiin puinen kelluva silta. Nykyinen alkuperäistä muistuttava kaarisilta avattiin vuoden 1957 lopulla.

Pärnun soutukerho

Soutulaji Pärnussa sai alkunsa vuonna 1884. Siihen aikaan Pärnu oli vilkas satamakaupunki. Kaupungin keskustassa sijaitseva ja leveä Pärnujoki tarjosi erinomaiset mahdollisuudet vesiurheiluun. Niinpä paikalliset saksalaiset kokoontuivat 16. elokuuta 1884 ja perustivat yhdessä Pärnun soutajayhdistyksen, täysivaltaisen saksalaisen Pernauer Ruder Clubin. Seuralla oli ylä- ja alamäkiä ja se verkostoitui pääasiassa Riian soutuseuran kanssa ensimmäiseen maailmansotaan (1914) asti. Soutuseura palautti toimintansa vuonna 1919. Kahden maailmansodan välistä aikaa leimaa monipuolinen kehitys. Pernauer Ruder Club lopetti toimintansa vuonna 1940, kun Neuvostoliiton hallitus lakkautti kaikki seurat Virossa. Kolmas yritys perustaa soutuyhdistys Pärnuun ajoittuu syksyyn 1948.

Koska soutu oli yleistynyt oppilaiden keskuudessa, monet lahjakkaat nuoret, joilla oli myöhemmin merkittävä rooli lajin kehittämisessä, kiinnostuivat soudusta. Vuonna 1952 urheiluseuralle löydettiin uusi paikka Pärnu-joen oikealle rannalle – nykyisen Pärnun soutuseuran tukikohdan viereen.

Sindi-Lodjan kivikautinen asutus Paikusella

Sindi Lodjan (Reiun) asutusalue koostuu kolmesta kivikautisesta asutuskeskuksesta lähellä toisiaan Pärnu-joen vasemmalla rannalla, lähellä Reiu-joen suuta. Paikusen lähellä on säilynyt kahden asutuksen, Sindi-Lodja I:n ja II:n, jäänteitä. Niiden ikä on 7100–6600 eaa.

Erityisen ainutlaatuisia näiden asutuskeskusten löydöistä ovat luista ja sarvista tehdyt työkalut. Sieltä on löydetty paljon arkeologisia löytöjä, kuten metsästys- ja kalastustyökaluja, sekä kirveitä ja vasaroita, ja sieltä on löydetty myös pienikokoisen ihmisen jäänteet. Myös Viron vanhimmat hylkeenluiden löydöt ovat peräisin tältä asutukselta.

Työvälineiden materiaalina on käytetty enimmäkseen paikallisia kiviä, mutta Etelä-Liettuasta on löydetty myös tulikiveä. Myös meripihkasta valmistettu riipus on löydetty. Löydöt viittaavat Reiun asutuksen ja Etelä-Liettuan ihmisryhmien läheiseen kontaktiin. Varhaiskauden asutuskeskusten osalta oletetaan, että asukkaat muuttivat enimmäkseen paikasta toiseen, kun taas Sindi-Lodja-ihmiset saattoivat asua yhdessä paikassa ympäri vuoden.

Villieläinten luiden löydöt osoittavat, että ihmiset metsästivät alueella hylkeitä, hirviä, kettuja, valkojäniksiä ja kalastivat turskaa.

Latvia

Valmiermuiža

Valmiermuiža tunnetaan nykyään hyvin pienpanimostaan, mutta se on ollut tärkeä osa Valmieran historiaa jo vuosisatojen ajan.

Valmiermuižan nimi löytyy historiallisista aikakirjoista jo 1300-luvulta lähtien, jolloin siellä sijaitsi vaikuttava Valmieran linnaan kuulunut kapakka. Kartanonomistajan valmistamaa olutta saattoi ostaa sieltä. Alun perin Valmieran kartano sijaitsi Valmieran linnan lähellä, mutta se siirrettiin noin vuonna 1624 nykyisen Valmiermuižan panimon paikalle.

Määriläinen kirkko (perustettu 1400-luvulla Tšekin tasavallassa) aloitti ensimmäisen lähetystyönsä Valmierassa vuonna 1729, missä Elisabeth von Hallart, josta myöhemmin tuli merkittävä nimi historiassa, oli kutsunut heidät perustamaan oppilaitoksen kirkon jäsenille ja opettajien seminaarin.

Kartano on tuhoutunut useita kertoja eri aikoina ja sitä on käytetty eri käyttötarkoituksiin. 1700-luvulla se oli hieno metsästysasunto. Nyt vain puisto ja pieni torni muistuttavat menneistä ajoista.

1980-luvulla paikallisviranomaiset pyysivät lupaa tornin purkamiseen, mutta onneksi sitä ei sallittu, koska sillä oli arkkitehtonista arvoa. Tällä hetkellä se ei ole avoinna yleisölle, mutta siellä on säilynyt tärkeitä aikakauden taideaarteita kattomaalausten muodossa.

Kompleksin päärakennus paloi saksalaisten miehityksen aikana vuonna 1918. Myöhemmin 1900-luvulla alueella on toiminut kahdesti sotavankileiri ja myös alakoulu. Rakennus paloi vielä kerran ja jälleen kerran vain torni on säilynyt.

Vuonna 2006 paikallinen yrittäjä Aigars Rungis päätti elvyttää olutperinnettä Valmiermuižassa. Ensimmäinen maa, johon olutta vietiin, oli Viro. Siitä lähtien tuhkasta menestykseen syntynyt Valmiermuižan panimo on perustanut useita olutlähetystöjä Riikaan (Latvia). Vuonna 2025 siitä tuli osa "Cesu alus" -yritystä.

Kokmuiža

Kokmuiža on nykyään erittäin tunnettu arkkitehtoninen maamerkki Valmieran alueella, mutta se sisältää mittaamattoman määrän historiaa, joka on ollut Kokmuižan alueen ja Valmieran piirikunnan perusta.

Kokmuiža-nimi mainitaan historiallisissa lähteissä ensimmäisen kerran vuonna 1582. Aluksi kartano oli Ruotsin hallituksen omistuksessa, mutta suuren Pohjan sodan aikana vuonna 1702 Venäjän armeija ryösti ja poltti kartanon.

Sodan jälkeen kartano rakennettiin uudelleen kivirakennukseksi, jonka Schröderin perhe hankki myöhemmin huutokaupassa. Theodor Schröder rakensi kartanon uudelleen uusbarokkityyliin ja loi englantilaistyylisen puiston.

Kartanon mailla sijaitsi Kokmuižan panimo ja tislaamo. Olutta oli valmistettu 1600-luvulta lähtien, mutta 1800-luvulla oluen tuotanto alkoi teollisiin tarkoituksiin. Kartanon panimosta tuli Vidzemen läänin ja myöhemmin koko Venäjän mahtavin maaseutupanimo. Nykyään Valmiermuižan panimo tekee myös Kokmuižan olutta, joka on palauttanut vanhan panimon oluen ainutlaatuisen maun.

Nykyään Kokmuižan loistokas kartano on muutettu kouluksi, jossa oppilaat opiskelevat edelleen.

Ei ole mikään salaisuus, että Kokmuižan rakennuksen toisessa kerroksessa asuu aave, joka voi säikäyttää kenet tahansa sinne eksyvän, etenkin kylminä ja pimeinä iltoina. Ihmiset ovat kokeneet selittämättömiä ilmiöitä, kuten esineiden äkillistä kaatumista, selittämättömiä ääniä ja salaperäisten varjojen ilmestymistä.

Aavemaisista tapahtumista huolimatta Kokmuiža on nykyään paikka, jossa ihmisillä on mahdollisuus kouluttaa ja kehittää itseään vierailemalla Kocēnin alakoulussa sekä hevostallin ja salibandyseuran tiloissa.

Dikļi

Dikļi on nykyään yksi Valmieran alueen kauneimmista paikoista – paikka, jossa menneisyys kohtaa nykyisyyden ja jokainen nurkka on täynnä historiallisia tarinoita. Dikļi on Latvian laulujuhlien perinteen syntymäpaikka ja paikka, jossa Latvian kulttuurin henki on aistittavissa jokaisella askeleella.

Dikļissä, helluntain kolmannen päivän aamuna vuonna 1864, pastori Juris Neikens kokosi kuusi mieskuoroa ja noin 120 lasta lähikouluista Dikļin pappilan puistoon. Kuorot viettivät päivän laulaen yhdessä, alkaen noin keskipäivällä ja päättyen illalla soihtukulkueeseen. Tätä tapahtumaa pidetään Latvian alueellisen laulujuhlaperinteen alkuna.

Dikļissä pidettiin myös ensimmäinen latviankielinen teatteriesitys vuonna 1818. Näytelmän käänsi Dikļin kartanon virkailija Jānis Peitāns. Valittu näytelmä oli saksasta käännetty Friedrich Schillerin Rosvot. Näyttelijät olivat kartanon omia palvelijoita.

Yksi Dikļin tärkeimmistä nähtävyyksistä nykyään on Dikļin palatsi. Nimi Dikļi esiintyi historiallisissa lähteissä ensimmäisen kerran vuonna 1456, jolloin sitä kutsuttiin Pālen kartanoksi. Nykyinen palatsirakennus rakennettiin vuonna 1896. Kartanokokonaisuuden toinen merkittävä rakennelma on viljamakasiini, joka on jopa palatsia vanhempi.

Kartanon viimeiset omistajat olivat von Wolfin suku, joka piti sitä hallussaan vuoteen 1919 asti. Myöhemmin kartanon otti haltuunsa Valmieran lääninhallitus ja siitä tehtiin lasten turvakoti. Vuonna 1937 kartanosta tuli kunnan osuuskunnan ylläpitämä parantola. Toisen maailmansodan jälkeen rakennusta käytettiin tuberkuloosiparantolana, joka myöhemmin muutettiin Dikļin traumatologian ja ortopedian kuntoutussairaalaksi.

Mutta Dikļi ei ole pelkkää historiaa! Nykyään palatsi toimii neljän tähden hotellina, jossa on ravintola ja kylpylä. Dikļi on paikka, jossa voi rentoutua tai järjestää erityistilaisuuksia, kuten häitä tai konsertteja.

Dikļissä sijaitsee myös Viksin satupuisto, jossa voit tavata 28 latvialaisen kirjailijan Viksin satuhahmoa. Olipa kyseessä kävelyretki puistossa, uintiretki lammelle tai illallinen historiallisessa salissa – jokaiselle löytyy jotakin.

Mazsalaca

Mazsalaca on pieni mutta kaunis kaupunki Vidzemen alueella Salaca-joen varrella. Siellä on ollut asutusta keskikivikaudelta lähtien, noin 5000 eaa. Yksi Pohjois-Euroopan suurimmista hautapaikoista sijaitsi aikoinaan täällä, noin 330 hautaa, mikä viittaa muinaisen yhteisön olemassaoloon Salaca-joen varrella. Myöhemmin alueelle asettui liiviläisiä ja monet alueen paikannimistä ovat peräisin heidän kielestään.

Yksi Latvian huomattavimmista polkupyörävalmistajista, Gustavs Ērenpreiss, syntyi Mazsalacassa. Hänen kunniakseen kaupungissa järjestettiin juhla nimeltä ”Ērenpreiss pyörii Mazsalacaan”.

Suosittu turistikohde on sillan takana sijaitseva ”Āža krogs” (Vuohen kapakka). Alun perin lauttaterminaalin paikalla oli jo 1600-luvulla puinen kapakka. Noin vuonna 1900 sattuneen tulipalon jälkeen se rakennettiin uudelleen ja vuonna 1902 avattiin teehuone ja pieni hotelli. Nimi ”Āža krogs” tuli vaikuttavasta piirustuksesta, joka esittää baaritiskin takana olevaa vuohta. Nykyään tässä rakennuksessa toimii kulttuuritila ja kahvila ”Būda”.

Salaca-joki virtaa Mazsalacan läpi ja on yksi Latvian tunnetuimmista joista, kajakkimelojien ja kalastajien suosikki. Joen rannoilla punertavat hiekkakivikalliot muodostavat silmiinpistäviä muotoja vaihtuvia virtauksia vasten, luoden näkymän, joka on sekä kunnioitusta herättävä että rauhoittava. Joen rantoja reunustavat luolat, kuten Enkelin ja Paholaisen luolat.

Lehmus-, vaahtera- ja tammikuja johtaa kaupungista Valtenbergin kartanoon ja jotkut lehmuksista ovat tänä päivänä valtavan kokoisia. Nykyään kartanon päärakennuksessa toimivat esikouluryhmät ja alakoululuokat. Kartanon ensimmäinen kerros on remontoitu ja siellä sijaitsee nyt Mazsalacan aluemuseo. Täällä vierailijat voivat nähdä Valters Hirten puuveistoksia, metsästysmuistoja, vanhan sukupuun näyttelyn ja kellokokoelman.

Kartanon viereisessä puistossa on kaksi eri aikoina luotua barokkipuutarhaa. Ne sulautuvat saumattomasti 1800-luvun maisemoituun metsäpuistoon, joka ulottuu Salaca-joen rannoille.

Strenči

Strenči on pieni kaupunki Valmieran alueella, joka on tunnettu rikkaasta luonnon monimuotoisuudestaan ja merkittävästä kulttuuriperinnöstään.

Strenči ilmestyi kartoille ensimmäisen kerran 1600-luvulla, mutta sen nopea kehitys asutuksi alueeksi alkoi noin vuonna 1889 Riian ja Pihkovan välisen rautatien avaamisen myötä. Seuraavina vuosina metsätaloudesta ja puunkuljetuksesta tuli yhä tärkeämpiä teollisuudenaloja Strenčissä.

Gauja-joki toimi pääasiallisena reittinä tukkien kuljettamiseen ja paikalliset asukkaat kehittivät poikkeuksellisia taitoja puulauttojen rakentamisessa ja navigoinnissa. Nämä taidot siirtyivät sukupolvelta toiselle muodostaen ainutlaatuisen kulttuuriperinnön, jonka nykyään tunnemme Gaujan lauttojen festivaalina. Tämän perinteen säilyttämiseksi ja edistämiseksi festivaali järjestetään vuosittain. Tapahtumaan kuuluu erilaisia aktiviteetteja, kuten lauttojen rakentamista, koskenlaskua Gaujalla, käsityömarkkinat, konsertteja ja tanssiesityksiä.

Strenči on myös suuren osan kulttuuriperinnöstään velkaa valokuvaaja Dāvis Spundelle. Ilman hänen valokuviaan emme tuntisi Strenčin historiaa niin kuin tiedämme tänään. Hänen muistonsa kunniaksi Strenčin hautausmaalle on pystytetty erityinen muistomerkki, jossa on kamera ja hänen sanansa: "Valokuvasin Strenčiä ja säilytin todisteita historialle." Hän asui talossa oppilaansa Jānis Krauklisin kanssa, joka tunnetaan paremmin runoilijansa salanimellä "Jānis Ziemeļnieks". Heidän kotinsa toisessa kerroksessa sijaitsi valokuvausstudio.

Nykyään Strenči kehittää identiteettiään tarjoamalla koulutusta paikallisille asukkaille, edistämällä kulttuurielämää ja säilyttämällä historiallisia arvojaan.

Viitteet

Ruotsi

Haikarakeskus:

- https://vattenriket.kristianstad.se/storkcenter/

Ifö-museo:

- https://ifomuseum.se/
- Kuvat Åsa Hedlin Olsson ja verkkosivut

Bromölla:

- https://havsdrakarnashus.se/english/

Ifö-keskus:

- https://www.ifocenter.com/ifo-center

Sölvesborgin silta ja linnanrauniot:

- https://peab.se/projekt/gang--och-cykelbro-i-solvesborg/
- Kuvat Åsa Hedlin Olsson ja verkkosivut

Minan suklaastudio:

- https://chokladstudion.se/tartor/ ja
- https://highfiveskane.se/minas-chokladstudio/

Ljungviken:

- https://www.visitblekinge.se/node/12534

Viitteet

Suomi

Lammassaari:

- https://www.koitto.net
- lammassaari-bird-hide

Serlachius-museot:

- https://www.erih.net/i-want-to-go-there/site/serlachius-museum-gustaf
- https://serlachius.fi

Louhisaari:

- https://www.kansallismuseo.fi/fi/louhisaari/historiaa

Askaisten kirkko:

- https://kerranelamassa.fi/kotimaan-matkailu/naantali/louhisaaren-kartano/
- https://www.maskunseurakunta.fi/kirkot-ja-tilat/kirkot/askaisten-kirkko

Sarvikallion kansallispuisto:

- https://www.visittuusulanjarvi.fi/en/see-and-do/wonderful-outdoors/sarvikallio/
- https://uuvi.fi/en/area/sarvikallio/

Vanhankylän kartano:

- https://www.virtuaalituusula.fi/vanhankylan-kartano

Järvenpää:

- https://tapahtumat.jarvenpaa.fi/fi-FI

Seittelinreitti:

- https://www.luontoon.fi/fi/reitit/seittelinreitti-tuusula-612208

Pälkäne:

- https://www.palkaneenseurakunta.fi/kirkot-ja-tilat/palkaneen-rauniokirkko
- https://visitpalkane.fi/kohde/luopioisten-kotiseutumuseo/

References

Estonia

Raeküla beach meadow:

- https://www.raekylavanakool.ee/wp-content/uploads/Footprints-in-Raek%C3%BCla-edit.pdf

Pärnu river - Raeküla sandy beach:

- https://www.raekylavanakool.ee/wp-content/uploads/Roheline_kalender_web_small.pdf

SINDI - the story of four dams, The rapids:

- https://www.raekylavanakool.ee/wp-content/uploads/Roheline_kalender_web_small.pdf

Old Pärnu - Siimu bridge:

- https://www.raekylavanakool.ee/wp-content/uploads/LetsdiscoverVana-P%C3%A4rnueditedforthesecondtime.pdf

Pärnu Rowing Club:

- https://www.raekylavanakool.ee/wp-content/uploads/Footprints-in-R%C3%A4%C3%A4ma.pdf

Stone Age Settlement Sindi-Lodja at Paikuse:

- https://www.raekylavanakool.ee/wp-content/uploads/Paikuse-j%C3%A4ljed.pdf

Viitteet

Latvia

Valmiermuiža:

- https://visit.valmiera.lv/objekti/valmiermuiza/ ,
- https://valmiermuiza.lv/pages/valmiermuizas-stasts

Kokmuiža:

- https://visit.valmiera.lv/objekti/kokmuizas-pils-komplekss/ ,
- https://www.redzet.lv/travel/apskates-vietas/pilis-pilsdrupas-muizas/kokmuizas-barona-pils
- https://valodumape.lv/vkkp-projekts-kokmuizas-legendas/

Dikļi:

- Castle website https://diklupils.lv/diklu-pils-vesture/ ,
- Visit Valmiera https://visit.valmiera.lv/objekti/diklu-pils/ ,
- https://www.zudusilatvija.lv/objects/object/3423/ ,
- https://www.la.lv/1818-gada-16-julija ,
- LSM https://www.lsm.lv/raksts/kultura/teatris-un-deja/06.03.2024-vai-zini-ka-pirma-izrade-latviesu-valoda-iespejams-uzvesta-apriku-muiza.a545233/, and
- https://www.la.lv/rija-kura-sakas-latviesu-teatris

Mazsalaca:

- https://www.valmierasnovads.lv/novads/mazsalacas-pilseta/ and
- https://www.redzet.lv/travel/apskates-vietas/pilis-pilsdrupas-muizas/valtenbergu-muizas-pils

Strenči:

- https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kulturtelpa/19.03.2023-strencos-godina-fotografa-davja-spundes-pieminu-145-jubileja.a501403/ ,
- https://zudusilatvija.lv/objects/object/3744/ ,
- https://www.valmierasnovads.lv/macies-valmieras-novada-strencu-pamatskola/ ,
- https://www.strencupns.lv/

Johtopäätökset

Oletko valmis seuraavaan lomaasi?

Sinun ei tarvitse olla miljonääri matkustaaksesi hyvin, mutta muista, että jokainen matka tekee sinusta enemmän kuin miljonäärin. Kulttuuriin, paikkoihin ja historiaan tutustuminen rakentaa suvaitsevaisuutta, ymmärrystä ja empatiaa – inhimillisiä ominaisuuksia, joita ei voi ostaa rahalla.

Kulttuuri on viestinnän, ihmissuhteiden ja arvojen hallitsija. Ja on sinusta kiinni, valitsetko itsellesi tällaisen vapauden.
Tämä on demokratian ja vapauden muoto – matkustaa, löytää ja vaalia arvoja, jotka pitävät kansallisen identiteettimme elossa ja kasvavana.

Projektikumppanit

Koordinaattori:
SIA Valodu Mape (Latvia)

Kumppanit:
B-Creative Association (Sweden)
Learning for Integration (Finland)
Raeküla Old School Center (Estonia)

Website: **https://tinyurl.com/TellMeCulture**
Facebook & Instagram: **@TellMeCultureProject**

"Tell me culture"-hanke (NPHZ-2024/10158) on Nordplus-ohjelman yhteisrahoittama. Näkemykset ja mielipiteet ovat kuitenkin ainoastaan kirjoittajan/tekijöiden omia. Vain sisällön tekijät ovat niistä vastuussa.